

PERAKENDE GÜVENİ, MAYIS'TAKİ TOPARLANMANIN HAZİRAN'DA TEKRAR DÜŞTÜ

COVID-19 etkisiyle nisan ayında düşüşe geçen ve işyerlerinin açılmasıyla mayıs ayında bir önceki aya kıyasla toparlanma yaşayan perakende güveni haziran ayında tekrar azaldı. TEPE, Haziran 2020'de bir önceki aya göre 4,3 puan, bir önceki yılın aynı dönemine göre ise 9,7 puan azaldı. Perakende güveninin geçen aya kıyasla azalışında geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumu ve gelecek 3 ayda satış beklentisi göstergelerindeki kötüleşme etkili oldu. Haziran ayında yapılan TEPE anketi kapsamında perakendecilerin yüzde 75'i geçtiğimiz 3 ayda işlerinin azaldığını, yüzde 38'i ise önümüzdeki 3 ayda işlerinde kötüleşme beklediğini belirtti. "Elektrikli ev aletleri, radyo ve televizyonlar" sektörü, haziran ayında da perakende güveni en fazla artan sektör oldu. Perakende güveninde Türkiye, geçen yıla göre AB-27 ve Euro Bölgesi'nden daha iyi performans sergiledi.

Konya'da perakende güveni Türkiye genelinden daha iyi performans sergiledi

Haziran ayında -4,6 puan değerini alan KOPE, geçen yılın aynı dönemine göre 1,1 puan, bir önceki aya göre ise 4,2 puan arttı. Konya perakendesi, haziran ayında Türkiye genelinden ve AB-27'den daha iyi performans sergiledi.

Perakendecilerin yüzde 24'ü işlerine tamamen ara verdi

TEPE Nisan ayı anketi¹ kapsamında perakendecilerin yüzde 22'si Koronavirüs ile mücadele kapsamında alınan tedbirlerden dolayı faaliyetlerine tamamen ara verdiğini belirtmişti. Haziran ayı anketinde² ise bu oran yüzde 24'e yükseldi. Faaliyetlerine tamamen ara veren sektörlerin başında diğer (akaryakıt istasyonu, eczane, parfümeri, nalbur, züccaciye, kırtasiye, vb.), motorlu taşıtlar, birden fazla türde ürün satan bakkal, market ve büyük mağazalar ve tekstil, hazır giyim ve ayakkabı sektörleri gelmektedir. Faaliyetlere tamamen ara verilen sürenin ortalaması ise yaklaşık 9 haftadır³.

Tablo-1. "Koronavirüs ile mücadele kapsamında alınan tedbirlerden dolayı faaliyetlerinize ara vermiş miydiniz?" sorusuna verilen cevapların dağılımı

	Nisan 2020	Haziran 2020
Evet, tamamen (kapattık)	%22	%24
Evet, kısmen (çalışan sayısını, çalışma saatlerini düşürdük)	%50	%38
Hayır (Koronavirüs öncesinde olduğu gibi devam ediyoruz)	%28	%38

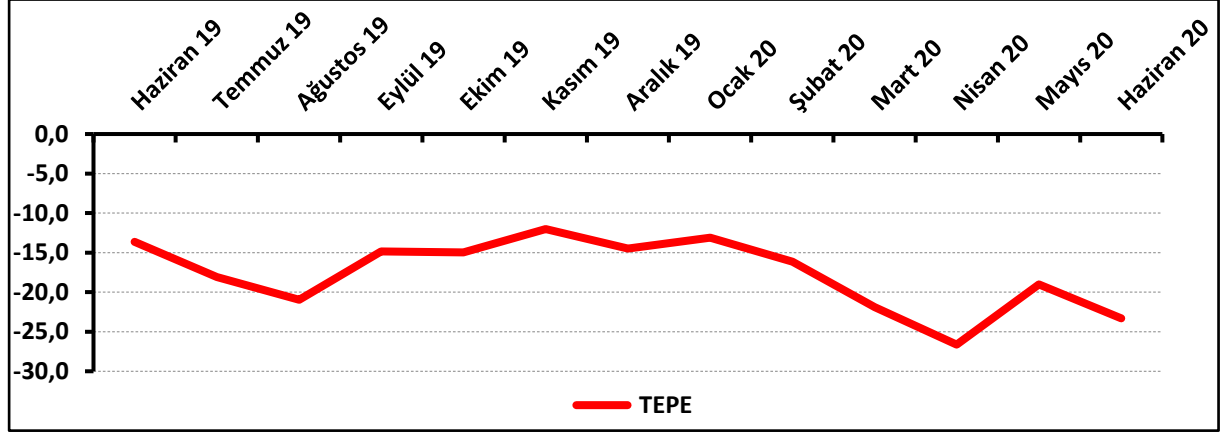
¹Nisan ayı anketi 7-22 Nisan 2020 tarihleri arasında yapılmıştır.

²Haziran ayı anketi 8-24 Haziran 2020 tarihleri arasında yapılmıştır.

³Haziran ayında ankete, "Koronavirüs ile mücadele kapsamında alınan tedbirlerden dolayı faaliyetlerinize ara verdiniz mi?" sorusuna ek olarak "Hangi tarihler arasında faaliyetinize ara verdiniz(kapattınız)/faaliyete başladınız(açtınız)?" sorusu eklenmiştir.

Perakende güveni geçen aya ve geçen yıla göre azaldı

Haziran ayında -23,3 puan değerini alan TEPE, geçen yılın aynı dönemine göre 9,7 puan, geçen aya göre 4,3 puan azaldı. TEPE değerinin geçen aya göre azalışında, geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumu ve gelecek 3 ayda satış beklentisi göstergelerindeki kötüleşme etkili oldu.

Şekil-1. TEPE (Haziran 2019 – Haziran 2020)⁴**Tablo-2.** TEPE, Aylık Seri

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2018	-15,5	-8,1	-11,9	-13,8	-18,4	-15,0	-8,8	-12,8	-16,8	-17,9	-20,4	-7,8
2019	-20,9	-21,9	-13,6	-15,7	-17,0	-13,6	-18,1	-20,9	-14,8	-15,0	-12,0	-14,5
2020	-13,1	-16,1	-21,9	-26,6	-19,0	-23,3						

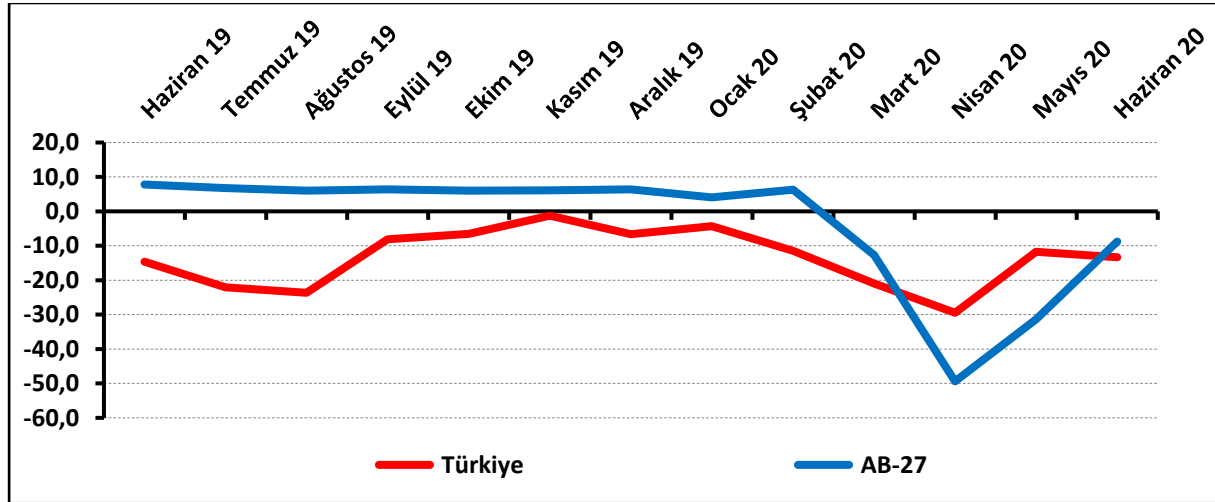
⁴ Bültendeki tablolar ve grafikler -aksi belirtilmediği- sürece mevsimsellikten arındırılmış serilere göre hazırlanmıştır.

Perakendecilerin satış beklentisi geçen aya kıyasla azalırken, geçen yıla kıyasla arttı

Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentilerinin denge değeri Haziran 2020’de -13,3 puan oldu. Buna göre önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentileri, bir önceki aya göre 1,5 puan azalırken, bir önceki yılın aynı ayına göre 1,4 puan arttı.

Haziran 2020’de TEPE anketi katılımcılarının yüzde 32,9’u önümüzdeki 3 ayda işlerinde iyileşme beklerken, yüzde 38,3’ü işlerinde kötüleşme beklediğini belirtti. İşlerinde bir değişiklik beklemeyenlerin oranı ise, yüzde 28,7 oldu.

Şekil-2. Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentisi (Haziran 2019 – Haziran 2020)

Tablo-3. Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentisi

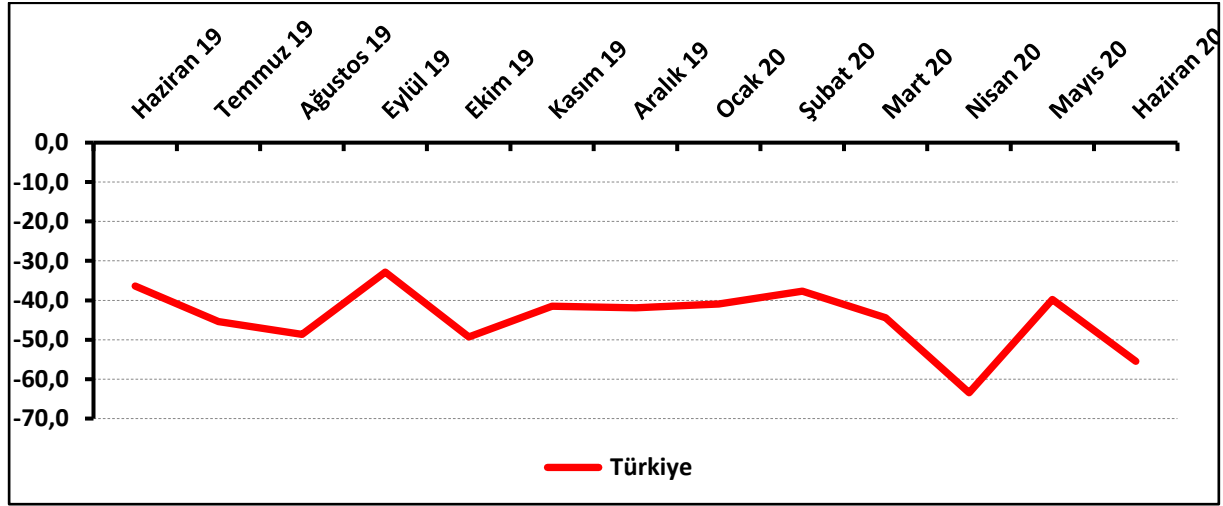
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2018	-11,7	4,4	-2,7	-5,7	-17,7	-2,8	-0,5	-10,4	-16,9	-21,3	-21,8	12,7
2019	-20,3	-25,9	-6,2	-5,0	-7,1	-14,7	-22,1	-23,6	-8,1	-6,5	-1,3	-6,7
2020	-4,3	-11,5	-20,9	-29,5	-11,8	-13,3						

İşlerin durumu geçen aya ve geçen yıla kıyasla azaldı

İşlerin geçen yılın aynı dönemine göre durumu, Haziran 2020’de -55,5 puan değerini alarak, Mayıs 2020’ye göre 15,7 puan, Haziran 2019’a göre ise 19,1 puan azaldı.

Haziran 2020’de TEPE anketi katılımcılarının yüzde 13,1’i geçen yılın aynı dönemine göre işlerinde artış olduğunu belirtirken, işlerinde düşüş olduğunu belirtenlerin oranı yüzde 68,5 olarak belirlendi. Geçen yıla göre işlerinde bir değişiklik olmadığını belirtenlerin oranı ise, yüzde 18,4 oldu.

Şekil-3. İşlerin geçen yılın aynı dönemine göre durumu (Haziran 2019 – Haziran 2020)

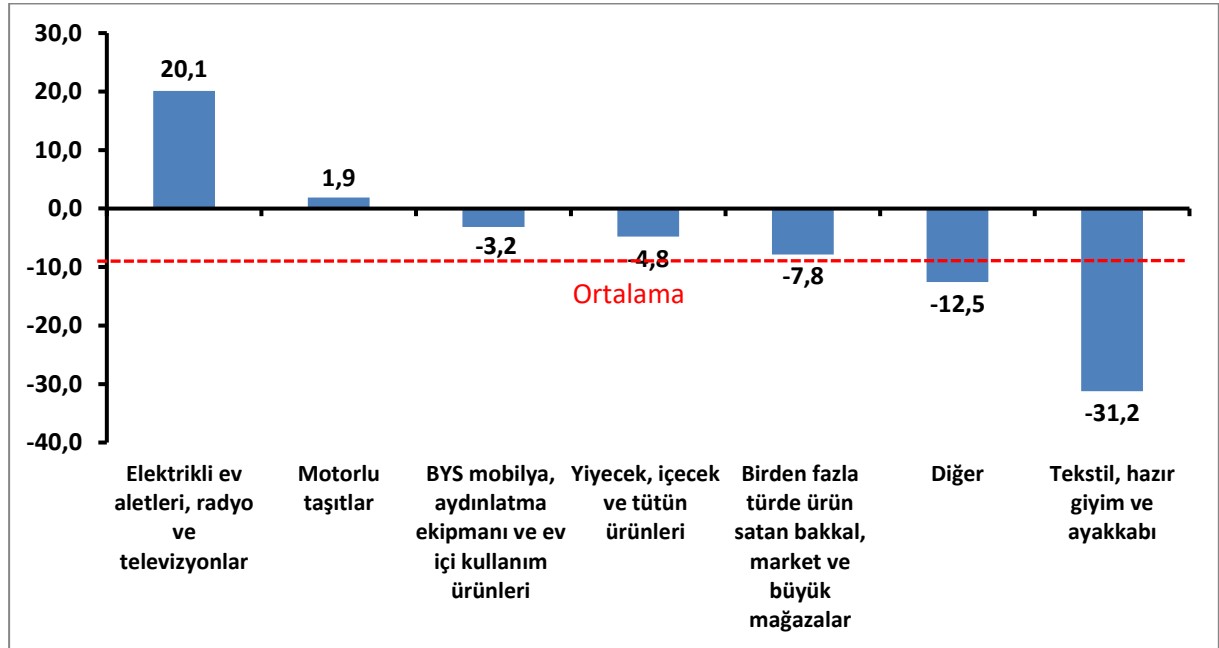
Tablo-4. İşlerin geçen yılın aynı dönemine göre durumu

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2018	-37,6	-19,5	-31,1	-31,3	-31,7	-25,8	-30,5	-34,5	-43,5	-54,3	-59,0	-33,5
2019	-54,1	-51,4	-35,3	-36,3	-38,4	-36,4	-45,4	-48,6	-32,9	-49,3	-41,5	-41,9
2020	-40,9	-37,7	-44,4	-63,5	-39,8	-55,5						

Perakende güveni en çok “elektrikli ev aletleri, radyo ve televizyonlar” sektöründe arttı

Perakende güvenine alt sektörler itibarıyla bakıldığında Haziran 2020’de, geçen yılın aynı dönemine göre “elektrikli ev aletleri, radyo ve televizyonlar” ve “motorlu taşıtlar” sektörlerinde artış, “mobilya, aydınlatma ekipmanı ve ev içi kullanım ürünleri”, “yiyecek, içecek ve tütün ürünleri”, “birden fazla türde ürün satan bakkal, market ve büyük mağazalar”, “diğer (akaryakıt istasyonu, eczane, parfümeri, nalbur, züccaciye, kırtasiye, vb.)” ve “tekstil, hazır giyim ve ayakkabı” sektörlerinde azalış görüldü. “Elektrikli ev aletleri, radyo ve televizyonlar”, “motorlu taşıtlar”, “mobilya, aydınlatma ekipmanı ve ev içi kullanım ürünleri”, “yiyecek, içecek ve tütün ürünleri” ve “birden fazla türde ürün satan bakkal, market ve büyük mağazalar” sektörleri ortalama değişimin üzerinde değer alırken, “diğer (akaryakıt istasyonu, eczane, parfümeri, nalbur, züccaciye, kırtasiye, vb.)” ve “tekstil, hazır giyim ve ayakkabı” sektörleri ortalama değişimin altında değer aldı. Perakende güveni en fazla “tekstil, hazır giyim ve ayakkabı” sektöründe azaldı.

Şekil-4. Alt sektör bazında TEPE’nin Haziran 2020’da geçen yılın aynı dönemine göre değişimi (puan)

Perakendecilerin iş durumu kötüleşti

TEPE anketine soru bazında bakıldığında Haziran 2020’de, “geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumu” ve “işlerin geçen yıla göre durumu” göstergeleri hem Haziran 2019’a göre hem de Mayıs 2020’ye göre azalırken, “önümüzdeki 3 ayda tedarikçilerden sipariş ve istihdam beklentileri” ve “gelecek yıl mağaza sayısı beklentisi” göstergeleri arttı. “Önümüzdeki 3 ayda satış beklentisi” göstergesi Haziran 2019’a göre artış, Mayıs 2020’ye göre azalış gösterdi. “Önümüzdeki 3 ayda satış fiyatı beklentisi” göstergesi ise ters seyir izledi.

Tablo-5. TEPE soru bazında detaylı sonuçlar (puan)

Sorular	Endeks 06/2019	Endeks 05/2020	Endeks 06/2020	Bir önceki aya göre değişim 06/2020	Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim 06/2020
Geçtiğimiz üç ayda işlerinizin gelişimi ne yönde oldu?	-41,4	-55,1	-70,1	-15,0	-28,7
Mevcut stok düzeyiniz hakkında ne düşünüyorsunuz? ⁵	15,1	9,8	13,4	3,6	-1,7
Tedarikçilerden siparişlerinizin önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	-21,9	-20,0	-17,0	3,0	4,9
Satışlarınızın önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	-14,7	-11,8	-13,3	-1,5	1,4
İstihdam ettiğiniz personel sayısının önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	-0,5	0,5	5,6	5,1	6,1
Satış fiyatlarınızın önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	47,2	36,3	40,4	4,1	-6,8
İşleriniz geçen yılın aynı dönemine göre bu yıl nasıl gelişti?	-36,4	-39,8	-55,5	-15,7	-19,1
Mağaza sayınızın gelecek yıl nasıl değişmesini bekliyorsunuz?	2,7	6,8	12,6	5,8	9,9

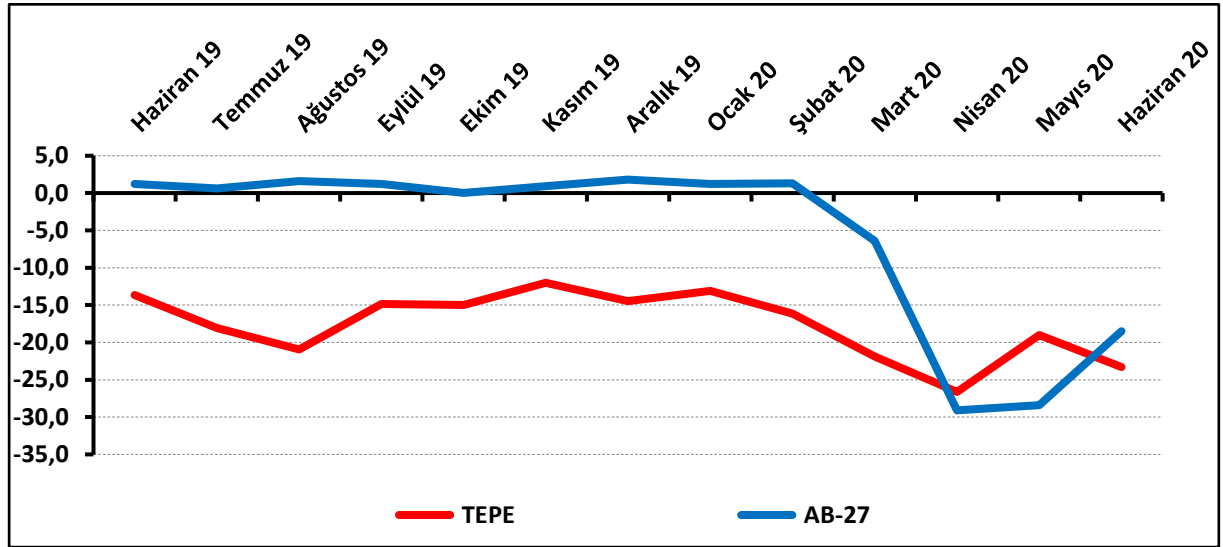
⁵ Stok düzeyinde pozitif değer stok düzeyinin normalin altında olduğunu ifade etmektedir.

Tablo-4’deki (-) değerler negatif beklentilerin pozitif beklentilerden fazla olduğunu ifade etmektedir.

AB’de perakende güveni geçen yıla göre azalırken geçen aya göre arttı

AB-27 Perakende Güven Endeksi, Haziran 2020’de -18,5 puan değerini aldı. AB-27’de perakende güveni bir önceki aya göre 9,9 puan artarken, geçen yılın aynı dönemine göre 19,7 puan azaldı. Türkiye, geçen yılın aynı dönemine kıyasla AB-27 ve Euro Bölgesi’nden daha iyi performans sergiledi.

Şekil-5. TEPE ile AB-27 Perakende Endeksinin karşılaştırılması (Haziran 2019 – Haziran 2020)

Tablo-6. AB-27

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2018	5,7	5,1	2,7	1,1	2,4	2,6	1,9	3,2	4,3	1,0	1,3	1,7
2019	-0,4	0,2	1,7	0,3	0,6	1,2	0,6	1,6	1,2	0,0	0,9	1,8
2020	1,2	1,3	-6,4	-29,1	-28,4	-18,5						

Perakende güveninde Türkiye, geçen yıla göre değişimde AB-27 ve Euro Bölgesi'nden daha iyi performans sergiledi

AB-27 ülkeleri ve Türkiye'nin Perakende Güven Endeksi değerlerine bakıldığında haziran ayında geçen yıla göre artış gösteren ülke olmadı. Perakende güveni geçen yıla göre en az azalan ülke Çek Cumhuriyeti oldu. Çek Cumhuriyeti'ni Hollanda ve Avusturya takip etti. Endeks değeri geçen yıla göre en fazla düşen ülkeler ise sırasıyla Karadağ, Malta ve Estonya oldu. Bir önceki aya göre en fazla artış Yunanistan'da yaşandı. Perakende Güven Endeksinde, Haziran 2019'a göre azalış Euro Bölgesi'nde 19,5; AB-27'de 19,7 oldu. Mayıs 2020'ye göre değişim incelendiğinde ise Türkiye'nin, AB-27 ve Euro Bölgesi'nden daha kötü performans sergilediği görüldü.

Tablo-7. AB-27 Ülkeleri** ve Türkiye'nin Perakende Güven Endeksi karşılaştırmaları (Haziran 2019 ve Mayıs 2020'ye göre)

Ülkeler*	Haziran 2019'a göre Perakende Güven Endeksi'ndeki Değişim (Puan)***	Mayıs 2020'ye göre Perakende Güven Endeksi'ndeki Değişim (Puan)
Çek Cumhuriyeti	-1,4	4,6
Hollanda	-8,5	10,7
Avusturya	-8,5	15,1
Türkiye	-9,7	-4,3
Danimarka	-11,2	9,9
Finlandiya	-13,0	-2,3
Sırbistan	-13,8	10,0
Yunanistan	-15,4	16,2
Almanya	-15,8	11,7
Fransa	-16,8	13,9
İsveç	-18,2	5,8
Arnavutluk	-18,3	1,5
Euro Bölgesi-19	-19,5	10,4
AB-27	-19,7	9,9
Romanya	-20,1	6,6
Letonya	-20,6	8,3
Portekiz	-21,5	4,4
Litvanya	-21,6	5,7
Macaristan	-22,7	3,6
Belçika	-23,4	11,2
Slovenya	-24,3	6,0
Slovakya	-24,5	-1,3
İtalya	-24,8	6,8
Makedonya Cumhuriyeti	-27,1	-1,6
İrlanda	-28,2	5,6
Polonya	-29,4	7,7
Hırvatistan	-29,6	13,0
Bulgaristan	-29,6	3,4
Güney Kıbrıs Rum Yönetimi	-31,4	5,7
İspanya	-31,6	8,8
İngiltere	-33,5	9,7
Estonya	-34,4	8,5
Malta	-35,2	13,1
Karadağ	-39,5	1,9

*Eurostat tarafından Temmuz 2017'den itibaren Makedonya, Karadağ ve Sırbistan; Ocak 2019'dan itibaren İrlanda; Haziran 2019'dan itibaren Arnavutluk ülke verilerine eklenmiştir.

** Birleşik Krallık, 31 Ocak 2020'de Avrupa Birliği'nden ayrıldı.

***Sıralama Haziran 2019 değişimine göre yapılmıştır.

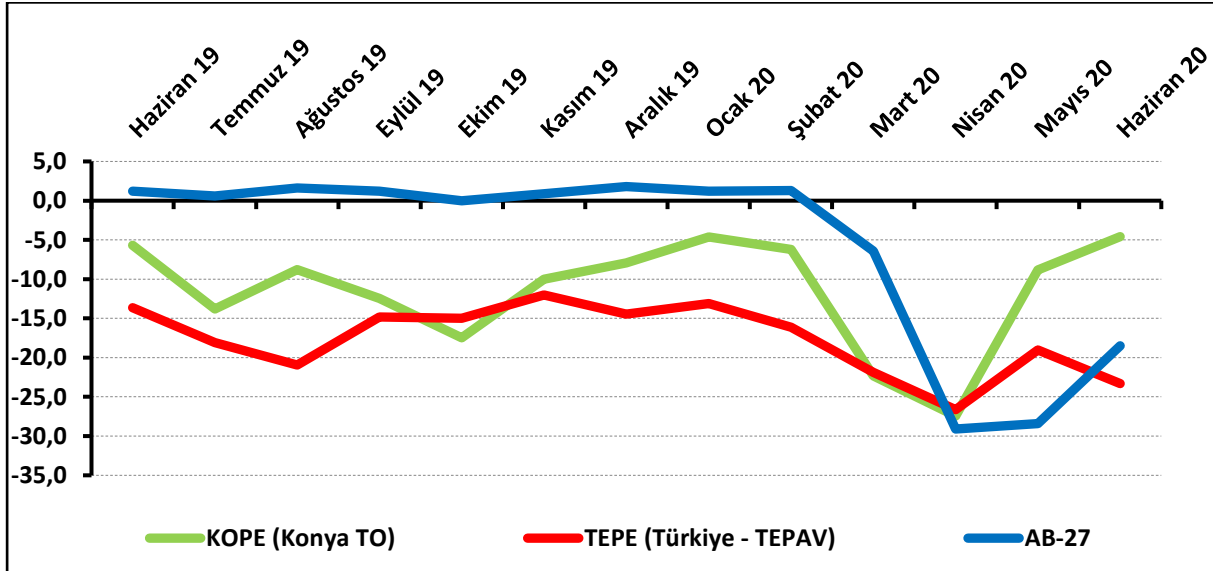

Konya'da perakende güveni Türkiye genelinden daha iyi performans sergiledi

TEPAV ve Konya Ticaret Odası (KTO) işbirliğinde gerçekleştirilen Konya Perakende Güven Endeksi (KOPE) kapsamında, Şubat 2012'den bu yana Konya'da faaliyet gösteren 300 perakendeci ile her ay yüz yüze anketler yapıyor.

Haziran ayında TEPE, -23,3 puan değerini alırken KOPE -4,6 puan değerini aldı. KOPE, geçen yılın aynı dönemine göre 1,1 puan artarken, TEPE 9,7 puan azaldı. KOPE değeri bir önceki aya göre ise 4,2 puan arttı. Konya perakendesi, haziran ayında Türkiye genelinden ve AB-27'den daha iyi performans sergiledi.

Şekil-6. KOPE, TEPE ile AB-27 Perakende Endeksinin karşılaştırılması (Haziran 2019 – Haziran 2020)

Tablo-8. Konya Perakende Güven Endeksi

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2018	4,0	1,6	-1,6	-4,9	1,0	1,3	4,3	-1,5	-4,5	-10,3	-15,2	-13,7
2019	-16,7	-18,5	-13,8	-15,3	-14,3	-5,7	-13,8	-8,8	-12,5	-17,5	-10,0	-7,9
2020	-4,6	-6,2	-22,3	-27,4	-8,8	-4,6						